

105

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

H. MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

H. MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

★

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
105

Referent științific: Ing. T. TAUTH

Dragi cititori,

Vă rugăm să ne scrieți impresiile și observațiile dv. critice cu privire la acest roman și la prezentarea lui grafică.

Adresa noastră este: Colecția „Povestiri științifico-fantastice" a revistei „Știință și tehnică". Casa Scînteii, Piața Scînteii nr. 1, raionul I. V. Stalin, București.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ

★

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE NU SE IAU ÎN CONSIDERAȚIE

Coperta desen: A. BUICULESCU

CAPITOLUL INTII

unde facem cunoştinţă cu reporterul Dinu Romanescu şi vedem cum o cerere în căsătorie capătă un răspuns evaziv.

— Flăcări ?! se miră secretarul de redacţie. Flăcări care joacă deasupra apei unui lac ?! Sper că n-ai pretenţia să cred una ca asta.

— Există mai multe mărturii.

Dinu Romanescu scoase din buzunar carnetul de notiţe :

— Am însemnat aici numele şi adresa. Le-au văzut mai mulţi locuitori ai satului din apropiere. Apoi doi ciobani care treceau cu oile la păşunat. Le-au văzut şi cîţiva excursionişti din Bucureşti care rătăciseră drumul. Toate mărturiile coincid. Flăcările se arată numai noaptea şi numai în nopţile fără lună...

Bătrînul secretar de redacţie îl privi o clipă pe deasupra ochelarilor şi în privirea asta era ceva ce-l făcu pe reporter să nu se simtă în largul lui.

— Lacul, mai încercă el, se află într-o regiune izolată. Oamenii din partea locului îl numesc Cazanul, probabil fiindcă are forma perfect rotundă şi apă fierbinte. Bătrînii îi spun Cazanul Dracului. Se pare că există o legendă care spune că în fundul lacului ar fi o comoară pe care o păzeşte însuşi diavolul, iar flăcările care joacă deasupra apei în nopţile fără lună...

Reporterul se opri descurajat. Secretarul de redacţie îl privea iar pe deasupra ochelarilor, şi lui Dinu îi fu deodată ruşine, fără să-şi dea seama de ce.

— Şi dumneata crezi toate astea ? întrebă într-un tîrziu bătrînul.

— Fireşte că nu, se grăbi să răspundă reporterul. Adică nu cred toată povestea cu comoara şi cu dracul...

Se opri o clipă gînditor, apoi :

— Totuşi, lacul există, şi... flăcările de asemenea.

— Le-ai văzut cu ochii dumitale ?

Dinu îl privi descumpănit :

— Nu... nu le-am văzut..., dar sînt ferm hotărît s-o fac. Am cules mărturii în afară de orice îndoială...

Din nou răsfoi carnetul de notiţe. Secretarul de redacţie îl opri cu un gest. Apoi scoase ochelarii şi începu să-i şteargă cu deosebită

grijă. Această ocupaţie părea să-i absoarbă întreaga atenţie, şi Dinu Romanescu avu impresia că fusese cu totul uitat. Dar foarte curînd îşi dădu seama că era o simplă impresie.

— Toată povestea cu lacul şi cu dracul, începu secretarul de redacţie după ce-şi potrivi ochelarii pe nas, poate fi destul de interesantă. N-ai decît s-o cercetezi. În definitiv, fiecare poate să dispună de timpul liber cum îi place.

Apăsase pe cuvintele „timpul liber", şi în clipa aceasta reporterul îşi dădu seama că propunerea sa fusese respinsă. Şi-şi mai dădu seama că-l aşteaptă una din acele cuvîntări mai lungi pe care i le ţinea din cînd în cînd secretarul de redacţie. „Iar s-a pornit bătrînul!" — îi ţîşni prin minte şi, conform unui obicei mai vechi, începu să-şi studieze cu exagerată atenţie vîrful pantofilor.

În tot acest timp, secretarul de redacţie continua să vorbească:

— Eşti reporter special, spunea. De la dumneata aşteptăm mai mult decît de la un ziarist oarecare. La aceasta ne îndreptăţeşte talentul dumitale, precum şi activitatea rodnică pe care ai depus-o pînă acum cîtva timp...

Dinu Romanescu îşi propuse achiziţionarea unei noi perechi de şireturi. Îndeosebi cel de la pantoful stîng era cam ros. „Totdeauna mi se rupe şiretul în tramvai" — se gîndi —, „adică unde e mai greu de înlocuit".

— Dar, continuă secretarul de redacţie, de la o vreme se pare că te-a părăsit inspiraţia. Nu mă refer la stilul reportajelor dumitale, care a rămas viol, inventiv, interesant, ci la subiectele pe care le alegi. Mereu aceleaşi.

„Are dreptate" — se gîndi tînărul reporter cu amărăciune. „Mereu aceleaşi subiecte. Şi cînd găsesc şi eu ceva deosebit, îmi arată că *pot dispune de timpul meu liber cum doresc*".

Interlocutorul său păru satisfăcut de aerul preocupat al reporterului şi continuă cu mai multă însufleţire:

— Pentru noi nu există sezon mort. Chiar acum în plină vară, cînd teatrele şi filarmonicile au închis stagiunea, cînd şcolile sînt în vacanţă şi zeci de mii de oameni au părăsit oraşele pentru staţiunile din Carpaţi sau de pe litoral, fabricile lucrează din plin, pe ogoare se culege recolta, în laboratoare continuă cercetările. Este o activitate febrilă pe care noi avem datoria s-o oglindim.

„Dacă e vorba să întrebuinţez cu folos timpul meu liber" îşi continuă Dinu Romanescu şirul gîndurilor — „voi şti să descopăr ce ascunde lacul cel blestemat".

— Ne trebuie materiale noi, interesante, reportaje care să redea fidel munca minunată a oamenilor, din care să reiasă lupta intensă pentru descoperirea şi valorificarea bogăţiilor nesecate ale ţării, materiale vii, care să intereseze în cel mai înalt grad marea masă a cititorilor noştri. Asta aştept de la dumneata. Să cauţi şi să găseşti noul, ineditul, să-l studiezi şi să-l răspîndeşti, tipărit, în toate colţurile ţării.

Dinu Romanescu își ridică privirea de pe încălțări. „Vorbește mult bătrînul" — se gîndi —, „dar are dreptate".

— Nici eu nu sînt mulțumit de munca mea din ultimele luni, zise încet. La toate astea m-am gîndit și eu.

Se căută prin buzunare și scoase din nou carnetul de notițe, acoperit cu scrisul lui mărunt:

— Am aici peste 100 de propuneri pentru reportaje.

De data aceasta, celălalt întinse mîna să ia carnetul, dar reporterul îl închise brusc și-l băgă, la loc, în buzunar.

— Nu e ceea ce ne trebuie. S-au mai scris asemenea reportaje sau altele asemănătoare. Sînt sătul de ele. Și eu vreau ceva nou, ceva deosebit...

— Și ce propui?

Reporterul se gîndi o clipă, pe urmă spuse:

— Dați-mi o lună de zile. Și... un permis pe calea ferată. Am să colind țara în lung și în lat. Am să cobor cu minerii în fundul pămîntului și am să urc cu aviatorii în slava cerului. Dacă nici așa n-am să găsesc ce vreau, la capătul unei luni de zile vă prezint demisia și mă apuc de altă meserie.

Celălalt începu să rîdă. Apoi redeveni serios și se gîndi cîteva clipe.

— Sînt de acord, spuse apoi. Am să supun propunerea dumitale colegiului de redacție și am s-o susțin. Cred că vom reuși.

Incepu să răsfoiască printre hîrtiile care acopereau biroul. Reporterul înțelese că întrevederea se terminase și se îndreptă spre ușă. In prag șovăi o clipă, pe urmă se întoarse:

— In ceea ce privește flăcările care joacă pe Cazanul Dracului, îmi voi permite totuși să întreprind unele cercetări.

Apoi, după ce salută, ieși.

De pe culoar se întoarse și mai băgă o dată capul prin ușa întredeschisă:

— În timpul meu liber, bineînțeles.

In aceeași după-amiază se prezentă — cu pantofii proaspăt lustruiți, prinși în șireturi noi și cu un buchet de garoafe roșii — la locuința prietenei sale, Stela Șoimu, din Bulevardul Dacia. Îi deschise chiar Stela, ai cărei ochi începură să lucească la vederea florilor. Dinu Romanescu știa că Stelei Șoimu îi plăceau garoafele roșii și exploata această slăbiciune cu abilitate și insistență.

— Arăți ca un ginere, îi spuse ea, aranjînd florile într-un vas cu gîtul lung.

— Știi foarte bine, Stela, că depinde numai de tine ca să fiu într-adevăr ginere.

Își drese glasul, dar fata nu-l lăsă să continue. Amenințîndu-l în glumă cu degetul, spuse:

— Să nu-mi faci o nouă cerere în căsătorie. De la ultima nu s-a scurs nici o săptămînă.

Dinu se trînti într-un fotoliu și-și întinse picioarele. După ce aprinse o țigară, își privi pantofii lustruiți și spuse calm:

— Te voi cere în căsătorie de atîtea ori pînă cînd ai să accepți, ca să scapi de mine.

— Ai o manieră cam ciudată de a...

— Se poate. Atunci... cînd facem nunta? M-am gîndit să trimitem invitații tipărite.

Se scotoci prin buzunare și scoase veșnicul său caiet de notițe.

— Am găsit și o formulă foarte nostimă pentru invitații, pe care nu numai prietenii mei din presă, dar și colegii tăi chimiști vor ști s-o aprecieze...

Fata izbucni în rîs. Apoi, serioasă:

— Răspunsul meu la cererea ta atît de originală e același de-acum o săptămînă: trebuie să mai aștepți.

Reporterul primi verdictul cu mult calm.

— Plec pentru patru sau cinci săptămîni, remarcă el, fără legătură aparentă cu cele discutate pînă atunci. *Vizita mea și florile* au un dublu scop: în afară de cererea pe care ai respins-o cu atîta amabilitate, ele mă ajută să-mi iau rămas bun. Pentru cel puțin o lună ai scăpat de propunerile mele matrimoniale.

— Unde pleci?

Celălalt făcu un gest vag cu mîna.

— Peste tot. Nu știu încă de unde am să încep. Mă duc mîine în Gara de Nord și mă urc în primul tren.

Cîteva clipe domni tăcerea. Apoi Stela arătă cu mîna spre masa de toaletă din colțul camerei, unde se aflau o valiză mică și un rucsac:

— Și eu plec. În concediu. Dar știu unde.

— Unde?

Tînăra șovăi. Pe urmă zise încet:

— Nu pot să spun. E un secret...

Dinu ridică din umeri și închise puțin ochii, apoi își țugui buzele ca și cînd ar fluiera o melodie. Stela se apropie de el și-i puse mîna pe braț:

— Trebuie să mă înțelegi. E numai pe jumătate concediu. De fapt plec pentru o chestiune legată de profesia mea. Scopul deplasării și locul sînt... sînt... cum să spun... confidențiale. Am promis celor cu care plec să nu suflu o vorbă nimănui... Cel puțin deocamdată...

— ...celor cu care pleci?!

— Da. Nu plec singură.

Ziaristul se sculă și începu să se plimbe, cu mîinile la spate, prin cameră:

— Nu poți spune deci pentru ce pleci?

— Nu.

— Și nici unde?

— Nu.

— Dar cred că nimic nu te împiedică să-mi spui cu cine pleci. Sper că asta nu-i secret.

Chimista se gîndi o clipă. Pe urmă zise, alegîndu-şi cu grijă cuvintele :

— Intre alţii, din mica noastră expediţie face parte Emil Pravăţ.

— Geologul ?

— Da. Il cunoşti ?

— Puţin. Sintem vecini, locuinţele noastre sînt alăturate. In afară de asta, cu cîteva luni în urmă i-am luat un interviu despre aplicarea izotopilor radioactivi în cercetările geologice. Vreme de două ore mi-a vorbit atunci de prospectarea prin carotaj radioactiv a zăcămintelor petrolifere. A fost ultimul meu reportaj într-adevăr interesant.

Rîse scurt şi adăugă cu amărăciune :

— E tînăr şi foarte prezentabil ; e unul din cei mai bine pregătiţi geologi ai noştri.

Stela se roşi puţin şi spuse repede :

— Nu e ceea ce crezi. Colaborarea noastră e strict ştiinţifică. De altfel, din grupul nostru face parte şi profesorul Paul Coman cu soţia lui. Nu cumva îl cunoşti şi pe acesta ?

— E cel care a descoperit anul trecut nişte documente de pe vremea lui Petru Cercel ? A fost o întîmplare foarte interesantă. Am scris un reportaj...

— Hotărît lucru, voi, ziariştii, aveţi relaţii, nu glumă.

— Dar ce caută un profesor de istorie în tovărăşia unui geolog şi a unei chimiste ? Nu văd nici o legătură...

Tînăra zîmbi şi-l ameninţă cu degetul :

— Nu căuta să mă tragi de limbă, tovarăşe reporter. Am declarat de la început că nu pot spune unde plec şi de ce.

Dinu Romanescu continua să se plimbe cu paşi măsuraţi prin cameră. Cele două cute adînci ce i se săpaseră pe frunte dovedeau că era frămîntat de gînduri.

Cînd fetei i se păru că tăcerea durase cam mult, îl luă peste picior :

— Nu te mai invîrti în cerc că ameţesc. In afară de aceasta, mi-ai uzat covorul care face parte din zestrea mea ; e o chestiune deci care te interesează îndeaproape...

Reporterul o luă în braţe :

— Atunci, accepţi ?

Fata se desprinse :

— N-am zis asta. Peste o lună, cînd ne înapoiem... o să mai discutăm.

Tînărul îi dădu drumul. Se întoarse şi — cu mîinile în buzunar — începu să contemple un tablou de pe perete. Părea cu totul absorbit în studierea detaliilor picturii.

După cîteva minute îşi luă rămas bun, pretextînd cîteva drumuri urgente şi unele cumpărături în vederea plecării. In pragul uşii întrebă într-o doară :

— Pentru cînd aţi fixat plecarea din Bucureşti ?

— În cursul zilei de mîine. Ora exactă am s-o aflu astă-seară. Astă-seară ne întîlnim cu toţii ca să stabilim unele amănunte.

Dinu Romanescu nu mai întrebă nimic şi plecă atît de repede, încît îşi uită pe masă ţigările şi bricheta. După ce auzi poarta de afară închizîndu-se, Stela Şoimu se gîndi cu oarecare amărăciune că, pentru un tînăr îndrăgostit cum pretindea a fi Dinu, despărţirea a fost destul de rece şi cam grăbită. Nu avea de unde şti ce idei năstruşnice îl frămîntau pe inventivul reporter şi că îl va revedea mult mai curînd decît ar fi crezut...

CAPITOLUL AL DOILEA

unde se întîlnesc doi vechi prieteni şi aflăm despre „cazurile de la Valea Brebilor"

Dinu Romanescu plecase, după cum am arătat, foarte grăbit de la prietena sa Stela. Dacă l-ar fi văzut cineva, ar fi putut să creadă că unele treburi extrem de urgente reclamau prezenţa sa în altă parte. Realitatea era însă cu totul alta. Nu avea nici un fel de treabă ; plecase fiindcă voia să se gîndească în linişte, să „rumege" — cum obişnuia el să spună — cîteva idei care-l preocupau. Şi Dinu Romanescu nu putea să „rumege" decît plimbîndu-se. Drept urmare, în acea după-amiază însorită de august, şoferii şi manipulanţii tramvaielor au trebuit să se folosească de întreaga lor îndemînare ca să nu tulbure cam brusc meditaţiile reporterului nostru. Fiindcă atunci cînd Dinu Romanescu „rumega", lumea înconjurătoare dispărea pentru el.

Aşa se face că, la traversarea Bulevardului Magheru, cam în dreptul Muzeului „Simu", o Skodă verzuie trebui să oprească brusc, scîrţîindu-şi îndelung frînele, cu roţile din faţă la cîţiva centimetri de pantofii, proaspăt lustruiţi şi cu şireturi noi, ai reporterului nostru.

Un cap cu păr vîlvoi şi nas ascuţit apăru la geamul maşinii şi strigă nervos :

— Stopul, gură-cască ! Stopul pe roşu !

Dinu Romanescu îşi ridică fără grabă privirea — lăsînd-o să alunece peste cauciucurile maşinii şi peste radiatorul încins, exalînd un vag miros de benzină — pînă la posesorul justificat nervos al nasului ascuţit. Părea că se întoarce încet din altă lume — lumea propriilor sale gînduri. Dar cîteva clipe mai tîrziu, faţa i se lumină :

— Alfred ! strigă. Alfred Opran. Asta-i bună !

Celălalt se lumină şi el. Deschise portiera maşinii :

— Intră odată ! Dacă te las să mergi pe jos, fac o crimă. Pietonii ca tine ar trebui ţinuţi după gratii...

Reporterul nu aşteptă să fie invitat de două ori, şi peste cîteva minute maşina alerga spre Piaţa Victoriei, angajîndu-se apoi pe asfaltul Şoselei Kiseleff.

Dinu Romanescu şi Alfred Opran nu se văzuseră de cîţiva ani. Făcuseră liceul împreună, apoi fiecare dăduse urmare vocaţiei sale: Dinu se înscrisese la filologie, prietenul său la medicină. De patru ani, Alfred Opran părăsise capitala, luîndu-şi în primire postul de medic stagiar într-un mic sat de munte. De atunci, reporterul nu mai aflase nimic despre el, dar timpul şi depărtarea nu au fost în măsură să influenţeze afecţiunea ce o simţea pentru prietenul şi fostul său coleg de şcoală.

— N-am auzit de mult de tine, începu Dinu.

— Eu n-aş putea spune acelaşi lucru în ceea ce te priveşte, zîmbi Alfred. Te citesc cu regularitate în paginile ziarului.

Dinu se suci pe banchetă simţindu-se, fără voie, stingherit:

— Te plictiseşti probabil de moarte acolo, în satul acela, dacă ai ajuns să citeşti reportajele mele.

Alfred ocoli cu îndemînare un troleibus:

— Te înşeli, nu mă plictisesc de loc. Munca mea e foarte interesantă.

— N-am vrut să spun că nu îndeplineşti o muncă interesantă, dar totuşi...

Se opri încurcat. Nu ştia ce să mai spună.

Celălalt începu să rîdă. Apoi îşi permise o privire în lături şi, văzînd mutra încurcată a reporterului, rîse din nou din toată inima.

În rîsul acesta deschis, sincer, Dinu recunoscu dintr-odată pe prietenul de odinioară, pe cel mai bun prieten al său:

— Iartă-mă dacă am spus prostii, zise spontan, apoi rîseră împreună.

Un sfert de oră mai tîrziu, Alfred Opran era în curent cu toate micile necazuri ale reporterului, atît cele legate de activitatea sa la redacţie, cît şi cele izvorîte din refuzul Stelei Şoimu de a se căsători cu el.

— E vorba de chimista Şoimu?

— Da. O cunoşti?

— N-o cunosc personal, dar am auzit de ea.

— Nu ştiam că la vîrsta ei a început să devină celebră.

— Nu e chiar celebră. Am auzit de ea în legătură cu unele cercetări ce se întreprind la institutul unde lucrează.

— Văd că ai început să te ocupi de chimie. Credeam că singura contingenţă cu chimia pe care o aveţi voi, medicii, sînt buletinele de analiză ale laboratoarelor. După cîte ştiu, Stela nu se ocupă cu asta.

Alfred Opran nu răspunse. Între timp ajunseseră în pădurea Băneasa. Medicul parcă maşina şi porniră pe jos, afundîndu-se sub desişul umbros al copacilor. După-amiaza era foarte călduroasă, şi, după asfaltul încins al oraşului, răcoarea pădurii păru celor doi prieteni ca un balsam. Mirosea a flori sălbatice şi a ciuperci. Undeva în iarbă ţiriia un greier, iar de pe crengile unui stejar se auzea bătaia ritmică a unei ciocănitori ce-şi căuta hrana în coaja copacului.

— E minunat aici, zise reporterul.

— Pentru mine e un spectacol destul de obișnuit. Satul unde lucrez e înconjurat de munți împăduriți. Dacă te interesează vînătoarea sau pescuitul, și mai ales liniștea deplină, vino să-ți petreci concediul la mine.

Dinu se posomorî :

— Nu-mi iau concediu decît la iarnă. Acum nu-mi pot îngădui luxul acesta. Vînătoarea ? Pescuitul ? Da, dar vînătoarea de reportaje. Trebuie să „pescuiesc" cîteva subiecte originale.

— Păcat ! făcu celălalt dezamăgit. Am impresia că ești puțin surmenat, și două-trei săptămîni la Valea Brebilor nu ți-ar strica de loc.

— Valea Brebilor ? Presupun că așa se numește satul unde lucrezi. Numele îmi sună destul de cunoscut. L-am mai auzit și încă foarte de curînd.

— Nu cred. E un sat mic, pierdut într-o vale de munte. Puțini sînt aceia care au auzit de el. În împrejurimi sînt însă locuri foarte pitorești. La un ceas distanță, pe un platou al Muntelui Mălina, e un mic lac cu apă termală, căruia oamenii din sat îi spun Cazanul...

Reporterul scoase un strigăt care făcu să zboare, speriate, cîteva păsărele. Îl apucă pe prietenul său de reverele hainei :

— Cazanul ?... Cazanul Dracului, nu ? ...În nopțile fără lună se văd flăcări jucînd pe apa lacului. Spune, le-ai văzut ?

Alfred Opran izbucni în rîs.

— Le-am văzut. Ei, și ce-i cu asta ?

— *Bine, dar legenda spune...*

— Nu mai vorbi prostii. Parcă ai fi moș Simion.

— Cine-i moș Simion ?

— Un bătrînel sfătos cu care am legat prietenie în anii petrecuți la Valea Brebilor. Mă ajută la dispensar. E un bătrîn plin de bun simț, care m-a sprijinit să înlătur practicile clandestine ale babelor doftoroaie și să capăt încrederea oamenilor. Numai în ceea ce privește Cazanul... Cazanul Dracului, cum îi spuneți voi, e intransigent. Pretinde că apa lacului e blestemată, otrăvită, aducătoare de nenorocire și așa mai departe.

— Bine, dar zici că ai văzut flăcările cu ochii tăi...

Medicul rîse din nou :

— Ei și ?! Poate că există în apropiere unele surse de gaz metan care străbat stratul de apă al lacului... Sînt convins că dacă un chimist s-ar învrednici să se deplaseze pînă la Valea Brebilor și să analizeze, în eprubetele lui, cîteva picături din apa lacului, ar spulbera într-o jumătate de oră legenda țesută în jurul Cazanului.

Reporterul se gîndi puțin, pe urmă spuse cu părere de rău :

— Cred că ai dreptate. Totuși numele sună atît de ciudat : Cazanul Dracului.

Izbucniră amîndoi în rîs. Alfred Opran aprinse o țigară și după ce trase un fum :

— Cine știe, poate că și la Valea Brebilor ai putea „pescui", cum spui tu, un subiect interesant.

— Nu prea cred. Ce subiecte de reportaj poţi găsi într-un sat înconjurat de păduri şi unde domneşte, după înseşi spusele tale, linişte deplină? Cel mult s-ar putea face o descriere a Cazanului, avînd — în anexă — formula mineralizaţiei cu explicarea originii flăcărilor. Interesul pentru aceste probleme e mediocru, şi locul unor asemenea reportaje e mai degrabă în ghidurile turistice. Mie îmi trebuie actualitate. lucruri noi şi interesante, nu descrieri pitoreşti.

Opran fumă cîtva timp gînditor. După ce termină ţigara şi o aruncă, păru că a luat o hotărîre şi începu să vorbească:

— Mi-ai povestit, în maşină, necazurile tale profesionale, precum şi celelalte, pe care le-aş putea numi sentimentale. Şi eu am necazuri, dar ale mele sînt numai de ordin profesional.

Cei doi prieteni se aşezară în iarbă, iar medicul continuă:

— Valea Brebilor e un sat cu vreo 100 de gospodării, răsfirate pe coasta Muntelui Mălina, în valea săpată de albia unui rîu secat, un fost afluent al Urieşului. Pămîntul e arid, şi locuitorii se ocupă mai mult cu creşterea vitelor. Parte dintre ei lucrează în minele aurifere din regiunea Abrud şi Brad sau la exploatările forestiere; aceştia vin acasă sîmbăta seara şi pleacă din nou luni dimineaţa. Sînt moţi, oameni tăcuţi şi dîrji, care în trecut au fost ţinuţi în întuneric din toate punctele de vedere. În anii regimului nostru democrat-popular, s-a pornit lupta pentru lichidarea acestei înapoieri; s-au făcut şcoală în sat, o cooperativă bine aprovizionată, un cămin cultural cu bibliotecă. Cu patru ani în urmă, s-a făcut şi un dispensar cu casă de naştere; am fost trimis să mă ocup de aceste instituţii sanitare.

Medicul aprinse o nouă ţigară şi se învălui în fum albăstrui. Preocupat de propriile sale gînduri, Dinu urmărea fără prea mare interes povestirea prietenului său.

— La început, continuă Alfred Opran, am fost privit cu neîncredere. Femeile preferau să recurgă la leacurile empirice ale cîtorva babe care se ocupau de multă vreme cu asemenea treburi. Paturile casei de naştere erau mereu goale, iar eu eram ultimul care afla cînd Valea Brebilor căpăta un nou locuitor. Da, a fost tare greu la început. Apoi începură să mă ajute învăţătorii şi unii dintre cei care lucrează în minele din împrejurimi; mi-au reuşit şi cîteva intervenţii chirurgicale simple, dar care impresionară pe oamenii de-acolo. Încetul cu încetul am cîştigat teren în dauna babelor, ale căror fierturi de ierburi căpătară din ce în ce mai puţină căutare. Trebuie să spun de la bun început că n-am avut cazuri prea complicate; locuitorii din Valea Brebilor trăiesc într-o regiune sănătoasă şi duc o viaţă liniştită. Se părea deci că-mi este hărăzită o viaţă monotonă, o practică profesională lipsită de variaţie, fără probleme dificile de rezolvat.

— Vînătoare, pescuit, linişte, murmură reporterul cu ochii pierduţi spre crengile mesteacănului sub care se aşezaseră. Printre crengi se vedea un colţ de cer senin. Dinu căscă de-i trosniră fălcile şi nici măcar nu-şi dădu osteneala să ascundă această evidentă manifestare de plictiseală.

Alfred Opran zîmbi, apoi fața lui redeveni serioasă:

— *Toate acestea se sfîrşiră însă într-o bună zi*, continuă el. Sînt cîteva luni de atunci. Primăvara a fost foarte ploioasă anul acesta, şi, pentru prima oară de multă vreme, vechea albie a rîului se umplu iar de apa torenților ce se năpusteau de pe Mălina şi din munții învecinați. Pagubele materiale n-au fost prea mari: un gard distrus, cîteva hectare de păşune inundate, vreo două vite surprinse de apă şi înecate. Cam tot în timpul acela s-au ivit în sat cîteva cazuri cît se poate de curioase.

— Ce fel de cazuri? întrebă reporterul, doar aşa, ca să spună şi el ceva.

Medicul se gîndi o clipă, apoi:

— Nu pot încă să răspund la această întrebare.

— *Cum aşa?! Spuneai că sînt cîteva luni de-atunci. Imi închipui că ai cercetat pe bolnavi, le-ai făcut analizele, în sfîrşit, că ai procedat* aşa cum procedați voi, medicii, în asemenea cazuri...

— Am spus că nu pot încă da un răspuns precis, fiindcă este vorba de mai multe feluri de maladii. In cîteva săptămîni am avut, de pildă, trei cazuri care păreau a fi leucemie.

— Leucemie?!

— Da. Este înmulțirea anormal de mare a globulelor albe ale sîngelui. Boala, care se mai cheamă cancerul sîngelui, este foarte periculoasă şi se soldează de cele mai multe ori cu moartea celui bolnav. Cauzele ei nu se cunosc prea bine; e provocată, în orice caz, de *îmbolnăvirea organelor formatoare ale globulelor albe ale sîngelui*, a ganglionilor limfatici, a splinei şi mai ales a măduvei oaselor.

— Trei cazuri nu pot constitui totuşi un motiv de îngrijorare. *După cîte spui, nu e vorba de boli provocate de microbi.*

— Nu înțelegi?! îl întrerupse celălalt agitat. Vreme de patru ani n-am avut în Valea Brebilor nici măcar un singur caz mai serios, mai important. Sînt locuitori ai munților, oameni sănătoşi, care trăiesc destul de izolat. Numai gripe şi răceli uşoare, un caz de apendicită, unul de intoxicație cu ciuperci, vreo două mici accidente la exploatarea forestieră, fleacuri de care nici nu merită să vorbim. Şi dintr-o dată aceste cazuri cu simptome ciudate şi contradictorii, greu de diagnosticat, *maladii unanim recunoscute ca necontagioase şi ne*transmisibile, dar care totuşi au apărut aproape simultan. Să fie oare o coincidență? In afară de aceasta, e vorba de maladii foarte rare. In Valea Brebilor, cu cei nici 500 locuitori ai săi, am înregistrat mai multe asemenea cazuri decît se constată în capitală anual! Să fie şi aceasta o coincidență? Refuz să cred. Eu nu sînt babă doftoroaie, sînt medic, om de ştiință şi n-am dreptul să cred în asemenea coincidențe.

Pe măsură ce prietenul său vorbea, reporterul îl urmărea tot mai atent. La un moment dat, Alfred Opran se ridică şi începu să se plimbe prin fața lui Dinu, fumînd agitat.

— De cîteva săptămîni, continuă el, n-am mai dormit ca lumea. Principalul scop al *activității mele a devenit* descoperirea cauzelor care au provocat apariția atît de neașteptată a cazurilor de la Valea Brebilor. Îți închipui, desigur, că mijloacele de care dispuneam în micul sat de la poalele Muntelui Mălina nu erau nici pe departe corespunzătoare.

— Ai cerut ajutorul forurilor competente?

— Încă din primele zile. Am făcut două deplasări la Cluj, iar cîțiva din bolnavii mei au fost internați în clinicile de acolo, sub supravegherea profesorilor de specialitate. Alaltăieri am sosit la București, chemat telegrafic, deoarece cercetătorii de la Institutul de fiziologie al Academiei au început să se intereseze de ceea ce numesc ei „cazurile de la Valea Brebilor". În avionul sanitar cu care am venit, am adus cu mine un dosar voluminos cuprinzînd descrierea amănunțită *a tuturor cazurilor*, cu evoluția lor și constatările mele. De asemenea, am adus și pe unul dintre bolnavi prezentînd simptome ciudate de tulburări sanguine; e un băiețel de zece ani, nepotul lui moș Simion. De acesta din urmă ți-am mai vorbit: e un bătrîn guard silvic, de care m-am atașat în cei patru ani petrecuți la Valea Brebilor și care a venit împreună cu mine la București.

Medicul zîmbi cu amărăciune:

— Cu tine, aici, în pădurea Băneasa, am petrecut o oră liniștită, cum de mult n-am mai avut parte.

Cîtva timp domni tăcerea. Soarele înaintase spre asfințit și poleia frunzele din vîrful copacilor într-o lumină dulce. Bătaia ritmică a ciocănitoarei suna din ce în ce mai depărtată în acel ceas al liniștii de seară.

Dinu rupse primul tăcerea:

— După părerea ta, care sînt cauzele acestei... epidemii? Probabil că tu, ca descoperitor și prim cercetător al cazurilor, ai elaborat o teorie cu privire la cauzele care le-au provocat.

Alfred Opran dădu din umeri:

— Am, într-adevăr, o teorie a mea. O teorie cam fantastică. La Cluj a fost primită foarte sceptic. Aici, la București, specialiștii nu vor să se pronunțe pînă nu studiază evoluția bolii; micul pacient pe care l-am adus cu mine se bucură acum de supravegherea unor somități ale științelor medicale din țara noastră.

—Care este teoria ta? Explică-mi-o însă așa fel ca și un neinițiat ca mine să poată înțelege.

— Nu e nimic de neînțeles în teoria mea. E numai puțin cam fantezistă.

Medicul se opri gînditor, apoi adăugă încet:

— Sînt convins că bolnavii mei au venit în contact cu substanțe puternic radioactive.

Reporterul sări în picioare:

— Din acelea care apar la exploziile nucleare? întrebă agitat.

Celălalt dădu din cap afirmativ.

— E absurd, izbucni Dinu. Pînă la atolul Bikini, unde americanii efectuează acum experiențe nucleare, sînt mii și mii de kilometri.

— Nu este neapărat necesar ca iradiația să se fi produs în urma exploziei unei bombe atomice. Există și surse naturale de radiații penetrante, ce-i adevărat slabe, cum sînt razele cosmice sau elementele radioactive din scoarța terestră.

— Intîmplarea face că m-am ocupat de problema radiațiilor și sînt oarecum inițiat. Nu pot decît să-ți repet: e absurd! Nu există nici un temei ca razele cosmice să supună Valea Brebilor unui tratament special, mai intens decît cel aplicat tuturor celorlalte regiuni ale globului nostru. Cît despre unele zăcăminte de substanțe radioactive ce s-ar afla în împrejurimi, de ce nu și-au făcut simțite efectele pînă acum? Au început așa, dintr-o dată, să iradieze, să-ți îmbolnăvească pacienții și să-ți facă viața amară? E absurd! Nu numai medicii, dar nici fizicienii nu cred în astfel de coincidențe.

— Eu judec ca medic, răspunse Alfred Opran cam brusc. Teoria mea izvorăște din cercetarea clinică a cazurilor. Să găsească sursa radiațiilor este treaba altora.

La întoarcerea în oraș, cei doi prieteni păstrară tăcerea, cufundați în gînduri. Medicul conducea mașina cu ochii ațintiți pe asfaltul șoselei, iar reporterul „rumega" ceea ce aflase.

Cînd se despărțiră, Dinu spuse:

— Mă interesează foarte mult la ce concluzie vor ajunge cei de la Institutul de fiziologie.

— Iți voi comunica, zise medicul scurt.

Se înțeleseră să se întîlnească a doua zi, la prînz. Strîngîndu-i mîna la despărțire, reporterul îi spuse prietenului său:

— Capul sus, bătrîne, și nu dezarma! Iar dacă e vorba într-adevăr de radioactivitate, Valea Brebilor — de care pînă acum nu a auzit aproape nimeni — va deveni cel mai celebru sat din țara noastră.

După plecarea lui Alfred Opran, reporterul scoase nelipsitul său carnet de notițe și scrise cu litere mari: „Cazurile de la Valea Brebilor", după care puse trei semne de întrebare.

CAPITOLUL AL TREILEA

unde aflăm o seamă de lucruri interesante despre meteoriți și o cunoștință mai veche de-a noastră cade de pe o scară

In aceeași seară, Dinu Romanescu intră într-o grădină-restaurant de pe Calea Dorobanți și se așeză la o masă.

Ospătarul care se apropiase îl auzi murmurînd:

— Un geolog, o chimistă, un profesor de istorie... ciudată asociație...

Dar se pare că ospătarul nostru mai văzuse și alți clienți cu apucături curioase, căci primi comanda fără să clipească măcar:

— O friptură, o bere și o carte de telefon.

După un sfert de ceas, reporterul părăsi restaurantul cu foamea potolită şi cu adresa profesorului Coman în buzunar.

„Astă-seară se întrunesc membrii expediţiei — îşi făcuse Dinu socoteala. Această întrunire poate avea loc numai la geologul Pravăţ sau la profesorul Coman. Geologul stă chiar lîngă mine, iar adresa profesorului se află în buzunarul meu".

Îşi consultă ceasul şi văzu că mai era o oră pînă să se întunece. Hotărî să profite de timpul acesta pentru a aranja unele treburi casnice şi porni spre casă. Locuia pe una dintre străzile ce se deschid în Bulevardul Dacia, aproape de încrucişarea cu strada Polonă. O clipă se opri în faţa casei geologului Pravăţ: o vilă veche, cu un singur cat, clădită într-un stil cam amestecat, cu un felinar de fier forjat la poartă şi trei castani noduroşi care străjuiau grilajul scund. Fereastra închisă în această după-amiază călduroasă arăta că geologul nu sosise încă acasă.

Dinu intră în clădirea alăturată, unde locuia, şi peste puţin timp trecătorii îl putură vedea căţărîndu-se pe o scară pînă pe acoperiş şi meşterind la antena televizorului.

Reporterul nostru pierdu însă cam multă vreme cu reglarea antenei sale, astfel că primele umbre ale serii îl prinseră pe acoperiş. Între timp, Stela Şoimu şi soţii Coman sosiseră la geologul Pravăţ, şi în biblioteca acestuia din urmă, la numai cîţiva metri, deci, sub picioarele lui Dinu, conversaţia era destul de animată.

Dacă reporterul nostru ar fi putut asista la discuţie, cu siguranţă că ar fi rămas uimit. Fiindcă un geolog, o chimistă şi un profesor de istorie — această „ciudată asociaţie", cum îi spunea el — vorbeau despre meteoriţi.

Consultînd o hîrtie pe care făcuse cîteva notiţe, Emil Pravăţ spunea:

— Unul dintre cele mai mari cratere de meteorit este cel din Arizona, în S.U.A., situat în regiunea numită Cañon Diablo. Se află într-un ţinut complet lipsit de vulcani şi are forma unei cisterne uriaşe, aproape circulară, cu un diametru de 1.300 de metri şi 250 de metri adîncime. Forajele au arătat că împrejur, pe o rază de mai mulţi kilometri şi pînă la o adîncime de 200 de metri, solul este deplasat şi conţine o cantitate apreciabilă de praf de fier meteoritic.

— Se ştie cînd a căzut? întrebă Stela Şoimu. Îmi închipui că trebuie să fi provocat un adevărat cutremur.

— Te cred, rîse geologul. S-a făcut socoteala că meteoritul feros din Arizona cîntărea 360.000.000 de kilograme şi avea — probabil — o viteză de 30 de kilometri pe secundă. Căldura dezvoltată la ciocnirea cu pămîntul trebuie să fi dat naştere unei explozii uriaşe care a topit în parte stîncile. Nu se ştie cînd a căzut, în orice caz, cu mult înainte de ziua în care Cristofor Columb a pus pentru prima oară piciorul în Lumea Nouă.

— Unele vechi legende indiene, interveni Paul Coman, vorbesc de un mare cutremur de pămînt ce s-ar fi produs cu mii de ani în urmă. Ar fi interesant să descoperim faptul real pe care se bazează cutre-

murul din acele legende; acest fapt nu este exclus să fie tocmai căderea uriaşului meteorit din Cañon Diablo.

— Este o ipoteză interesantă, făcu Emil Pravăţ. Dumneavoastră, istoricii, în colaborare cu folcloriştii, puteţi stabili în ce măsură legenda este ţesută din firele adevărului istoric. Noi, geologii, ne ocupăm de istoria nescrisă şi nevorbită a bătrînei noastre planete.

Ileana, nevasta profesorului Coman, începu să rîdă:

— Paul e un romantic incorigibil. Găsesc că — pentru un om de ştiinţă — are prea multă imaginaţie.

— Imaginaţia n-a dăunat niciodată savantului, interveni Emil Pravăţ. Dimpotrivă, ea a constituit adesea un stimulent şi un sprijin al cercetării ştiinţifice.

— Şi aztecii, vechii locuitori ai Mexicului de la graniţa sudică a Arizonei şi pînă la istmul Tehuantepec, continuă Paul Coman, fără să ia în seamă întreruperea, au o legendă asemănătoare. Pe piramidele templelor din Xochicalco s-a găsit o inscripţie hieroglifică în care se arată că în timpul serbărilor închinate zeului cel frumos — Quetzelcoatl — în măruntaiele pămîntului a început să se agite hidosul zeu al războiului. Aceasta s-a întîmplat cu mult înainte ca aventurierii conduşi de Fernando Cortez să năvălească în Mexic; efectele distrugătoare ale puternicului cutremur s-au simţit pînă la Tenochtitlan, capitala de mai tîrziu a ultimului suveran aztec, strălucitul Montezuma.

— Ai o memorie cu totul ieşită din comun, făcu admirativ Emil Pravăţ.

— Face parte din meseria mea, zîmbi Coman. Sînt doar profesor de istorie.

— În legătură cu meteoritul nostru, zise Stela Şoimu adresîndu-se geologului, spuneai că avea o greutate de 360.000.000 de kilograme. Oare nu s-a încercat exploatarea acestui fier meteoritic? Cîteva sute de mii de tone reprezintă o cantitate enormă.

— S-au făcut asemenea încercări, dar rezultatele au fost sub aşteptări. În cele mai multe cazuri, în momentul contactului cu pămîntul, meteoriţii explodează în nenumărate fragmente. Totuşi există şi excepţii. În Ungaria, de pildă, sub un crater mic de meteorit, s-a găsit fierul la o adîncime de un metru şi jumătate. O altă excepţie o formează meteoriţii din Groenlanda, unde Peary a găsit în 1894 unul cîntărind peste 37.000 de kilograme; un alt meteorit, căzut cu acelaşi prilej şi găsit de exploratorul suedez Nordenskjöld, conţinea aproape 25 tone de fier curat.

Chimista urmărea cu deosebit interes expunerea lui Emil Pravăţ. După ce acesta termină, ea murmură: „Dacă am reuşi... ar fi minunat".

— Meteoriţi cad şi în zilele noastre? întrebă Ileana Coman. Vreau să zic dacă există dovezi că unii dintre meteoriţii găsiţi au căzut mai de curînd?!

Geologul începu să rîdă:

— La fiecare 24 de ore cad aproximativ 10.000.000 de meteoriţi pe pămînt. Cei mai mulţi sînt foarte mici şi ard în aer pînă devin

cenuşă. Din această ploaie continuă, pe care ne-o trimite universul şi care face mai greu pămîntul nostru cu cîteva milioane de tone anual, nu vedem nimic sau aproape nimic. La aceasta contribuie şi faptul că mulţi dintre meteoriţi cad în mări şi oceane. Cu toate astea, avem unele mărturii asupra căderii meteoriţilor mai mari. Renumitul geograf şi naturalist Alexander von Humboldt, de pildă, a fost martor ocular al căderii unui meteorit în 1799. Asemenea mărturii există şi despre meteoritul căzut în 1847, lîngă orăşelul austriac Braunau, ca şi despre cel căzut la 10 februarie 1896 lîngă Madrid.

— Milioane de tone anual, făcu Ileana Coman gînditoare. Nu ştiam că meteoriţii îngreunează atît de mult bătrîna noastră planetă.

Emil Pravăţ îşi consultă notiţele.

— Printre cei mai mari meteoriţi de dată recentă, continuă el, este cel cunoscut sub numele de „meteoritul Tunguska". La 30 iunie 1908, ora şapte dimineaţa, străvechea pădure siberiană din regiunea cursului superior al rîului Tunguska a fost zguduită de un puternic cutremur. Savanţii ruşi care au întreprins cercetări cu acest prilej au stabilit că el fusese provocat de un grup de meteoriţi uriaşi, fiecare cîntărind mai mult de 130.000 de kilograme. Presiunea aerului a răsturnat copacii pădurii, ca pe nişte beţe de chibrit, pînă la o depărtare de 25 de kilometri, iar căldura a distrus tot ce era viu. De la sute de kilometri, locuitorii au observat o flacără uriaşă şi nori negri plutind în văzduh şi au auzit tunetele puternice.

Ileana Coman se scutură de parcă ar fi înghiţit un hap amar:

— Mai speriat cu meteoritul dumitale uriaş. Mă aşteptam parcă în fiecare clipă să aud afară explozia...

În clipa aceasta, prin fereastra deschisă a bibliotecii, pătrunse în odaie un zgomot puternic, o trosnitură prelungă, urmat de altul mai înfundat, semănînd cu izbirea unui corp de pămînt.

După un moment de stupoare, profesorul Coman se repezi la fereastră scrutînd întunericul. Emil Pravăţ coborî din cîteva sărituri scările ce duceau în hol şi deschise uşa. La lumina felinarului văzu un tînăr care se ridica cu greu de pe un rond de flori, ţinîndu-se cu mîinile de părţile moi de la spate; în acelaşi timp încerca să-şi descurce haina, care se agăţase de una din stinghiile gardului scund ce despărţea vila geologului de cea alăturată.

Emil Pravăţ se repezi la el, apucîndu-l de braţ:

— Ce cauţi aici? Cine eşti dumneata?

Tînărul se desprinse încet şi spuse calm:

— Mă numesc Dinu Romanescu. Sînt vecinul dumneavoastră şi autorul reportajului despre prospectarea geologică prin carotaj radioactiv.

Emil Pravăţ rămase cu gura căscată.

— Mă întrebaţi ce caut aici, continuă reporterul. E simplu: mă distrez căţărîndu-mă pe casă. E o îndeletnicire la care am dovedit multă îndemînare mai ales în copilărie. Astă-seară am avut însă ghi-

nion: fiindcă m-am aplecat prea mult peste grilaj, scara a alunecat. Restul îl cunoaşteţi.

— Cine-i acolo? se auzi glasul lui Paul Coman de la fereastră. Ce s-a întîmplat?

Reporterul se apropie şi strigă spre fereastră:

— Mă numesc Dinu Romanescu şi sînt autorul reportajului despre găsirea documentelor şi tezaurului lui Petru Cercel. Am căzut de pe o scară.

Fu rîndul profesorului Coman să rămînă cu gura căscată.

— Te-ai lovit tare? întrebă Stela Şoimu, care între timp se ivise şi ea în cadrul ferestrei.

Lui Dinu îi făcu plăcere nuanţa de îngrijorare pe care crezu că o percepe din tonul fetei. Cu acest prilej îşi aduse aminte că-l doare locul unde se lovise. Işi puse din nou mîna la spate şi începu să geamă.

— Vin imediat! strigă chimista şi dispăru de la fereastră.

Lîngă grilaj, geologul Pravăţ privea rondul cu florile răvăşite, călcate în picioare.

— Mi-a distrus garoafele, murmură trist. Eram atît de mîndru de ele...

Cîteva minute mai tîrziu Dinu Romanescu era confortabil instalat într-un fotoliu din biblioteca geologului şi sorbea, dîndu-şi aere de cunoscător, dintr-un pahar cu coniac.

— In definitiv, se înfipse Stela Şoimu în faţa lui, ce căutai pe casă?

Reporterul sorbi o înghiţitură din pahar, apoi, lăsîndu-se pe speteaza fotoliului, închise ochii oftînd:

— Incercam să reglez antena televizorului. Dar nu e mai puţin adevărat că meteoriţii m-au pasionat de mic copil.

CAPITOLUL AL PATRULEA

unde reporterul nostru se consolează cu un citat din Alexandru Lăpuşneanu şi primeşte veşti de la prietenul său Alfred Opran

Declaraţia ziaristului stîrni unele zîmbete, urmate însă de o tăcere cam jenantă.

Stela Şoimu se simţea întrucîtva răspunzătoare de apariţia neaşteptată şi destul de originală a lui Dinu Romanescu; ea fusese doar aceea care-l informase de întrunirea ce avea loc.

— Nu cumva ai pretenţia, zise fără să-şi poată reţine o urmă de iritare în glas, să credem că pasiunea pentru meteoriţi te face să te caţări noaptea pe casă şi să distrugi rondurile cu flori ale cetăţenilor paşnici?

— Nu, făcu reporterul. N-am pretenţia asta. Totuşi, această mică

pasiune e reală şi mă stăpîneşte, după cum am mai avut cinstea să vă spun, din cea mai fragedă copilărie. In afară de aceasta, antena televizorului...

Stela simţea cum o cuprinde enervarea. O scoteau din sărite calmul lui Dinu Romanescu, siguranţa cu care vorbea, nota de ironie din glasul lui.

— Părerea mea, îl întrerupse înciudată, este că ar trebui să-ţi ceri scuze.

— Pentru ce? întrebă celălalt prefăcîndu-se uimit.

Fata nu răspunse. Işi dădu deodată seama că enervarea ei nu se datoreste atît ironiilor ziaristului cît fricii de a nu părea ea însăşi ridicolă. Ce vor gîndi ceilalţi de apariţia lui Dinu? Se simţea, într-o oarecare măsură, vinovată; şi, pe deasupra, îl mai întrebase atît de îngrijorată dacă nu s-a lovit căzînd.

Dinu Romanescu sorbi ultima picătură de coniac, apoi se ridică şi — rezemîndu-se de speteaza fotoliului — îşi roti privirea asupra celor din jur. Sclipirea ironică din ochii săi dispăru treptat, pe măsură ce vorbea:

— Prietena noastră Stela Şoimu are dreptate. Trebuie să-mi cer scuze.

Se întoarse către Emil Pravăţ şi înclinîndu-se uşor:

— Te rog să mă ierţi pentru gingaşele garoafe pe care le-am distrus. Socotesc de datoria mea să repar paguba produsă şi mîine dimineaţă voi îngriji să primeşti răsaduri ale celor mai frumoase garoafe ce s-au cultivat vreodată în sud-estul Europei.

Reporterul se opri o clipă, apoi continuă:

— Trebuie să mărturisesc că mă interesează în cel mai înalt grad călătoria pe care o întreprindeţi. Simţul de ziarist îmi spune că expediţia dumneavoastră poate furniza material inedit şi interesant pentru reportaj. Nu vă ascund faptul că acum, mai mult ca oricînd, am nevoie de asemenea material. Pentru mine personal şi pentru ziarul la care lucrez, aceasta este actualmente o problemă de mare importanţă.

— De unde ştii că materialul ce-l poţi obţine de la noi e interesant? întrebă geologul Pravăţ, care voia să ştie cam cît prinsese reporterul din conversaţia lor. Fiindcă, drept să-ţi spun, nu cred să fie exclusiv opera simţului dumitale de reporter.

— E drept. Să zicem atunci că şi muza ziaristicii, dacă există o asemenea muză, mi-a şoptit la ureche...

— Asta s-a întîmplat, se repezi Stela Şoimu, în timp ce erai *cocoţat pe casă?*

— Da, zîmbi Dinu. Muza în chestiune m-a vizitat în timp ce exploram acoperişul şi încercam să reglez antena televizorului.

— Din păcate, adăugă Paul Coman, n-a reuşit să te scape de cădere.

— Nu, dar a avut grijă s-o îndulcească. Şocul aterizării a fost mult diminuat de pămîntul moale al rondului...

— Şi de garoafele mele, oftă geologul Pravăţ.

— Lăsînd gluma deoparte, continuă ziaristul, vin să vă fac o propunere: primiţi-mă printre membrii expediţiei.

Cei prezenţi reacţionară, faţă de rugămintea reporterului, în diferite feluri.

Stela Şoimu, căreia nu-i trecuse încă enervarea pricinuită de atitudinea lui Dinu, se surprinse strigînd:

— Pentru nimic în lume!

Profesorul Coman se mulţumi să ridice din umeri. Emil Pravăţ îşi aprinse cu gesturi încete o ţigară şi, după ce suflă fumul albăstrui în tavan, spuse:

— Mi-e teamă că din mai multe motive nu putem da urmare rugăminţii dumitale. Mica expediţie pe care am proiectat-o şi pe care sîntem pe cale s-o realizăm nu are nimic... cum să spun... oficial. O facem pe cont propriu, din iniţiativa şi pe răspunderea noastră şi în timpul nostru liber. Fiecare îşi petrece vacanţa de vară aşa cum crede de cuviinţă. Prin urmare, participarea unui reprezentant al presei nu are nici o raţiune.

Geologul se opri, apoi turnă ziaristului coniac şi-şi umplu propriul pahar.

— Pe de altă parte, continuă el, este posibil ca expediţia noastră să nu dea nici un rezultat. Cîntărind obiectiv şansele noastre de izbîndă, ajungem la concluzii destul de pesimiste. Şi atunci îţi vei pierde vremea alături de noi şi te vei întoarce la redacţie cu carnetul de reporter plin de file albe...

— Sînt dispus să-mi asum riscul...

— Şi, apoi, mai e ceva. Noi, oamenii de ştiinţă, nu prea iubim publicitatea. Nu ne place să se facă vîlvă prea mare în jurul cercetărilor noastre, mai ales înainte ca obiectivul ce ni l-am propus să fie atins. Adesea, o asemenea publicitate ne stinghereşte munca.

— La nevoie, ştiu să tac...

Emil Pravăţ nu răspunse. Se simţea stînjenit. Era amfitrion şi se jena să spună oaspetelui său că nu poate pune prea mult temei pe tăcerea unui om care se poartă ca Dinu Romanescu şi care pe deasupra e reporter de meserie.

Cam la acelaşi lucru se gîndeau şi ceilalţi, în afară de Ileana Coman, care, pe neaşteptate, veni în sprijinul ziaristului:

— Părerea mea este că nu trebuie să-l judecăm prea aspru pe tînărul nostru prieten şi că merită să discutăm propunerea ce ne-a făcut-o. Dacă se angajează să păstreze tăcerea asupra cercetărilor noastre — bineînţeles pînă ii vom da dezlegarea —, nu văd de ce nu ne-ar putea însoţi. Nu trebuie să uităm nici faptul că presa noastră de astăzi nu aleargă după senzaţionalul ieftin, ci pune preţ pe informarea serioasă şi temeinică a cititorului. Chiar dacă unii din reprezentanţii ei, aici Ileana se întoarse zîmbind spre Dinu Romanescu, folosesc cîteodată metode cam ciudate de investigaţie.

Ziaristul zîmbi şi el către aliata sa atît de neaşteptată. Crezu un moment că e pe cale să cîştige bătălia, dar îşi dădu repede seama că ceilalţi nu împărtăşeau părerea Ileanei Coman. Îndeosebi Stela Şoimu

se dovedi a fi categoric împotriva participării ziaristului la cercetările ce urmau să fie întreprinse.

— Am o propunere, zise profesorul Coman, după ce discutară cîteva minute în contradictoriu. Deoarece am pierdut și așa destul timp și ora e înaintată, cred că ar trebui să terminăm întîi cu discutarea amănuntelor expediției noastre. După aceea o să decidem dacă tovarășul Romanescu ne va însoți sau nu.

Se întoarse către ziarist:

— Mîine dimineață, la ora 9, mă găsești la Biblioteca Academiei. Îți voi comunica acolo ce hotărîre am luat.

Dinu Romanescu înțelese că nu mai era nimic de făcut. Își luă rămas bun și porni spre ieșire. La poartă, Emil Pravăț, care-l conducea, îi spuse cu o sclipire de ironie în ochi:

— Restul discuției noastre se va consuma cu fereastra închisă și perdelele trase.

— De ce? făcu reporterul cu o privire nevinovată.

— Ca să salvez garoafele ce mi-au mai rămas.

În tonul cu care au fost spuse aceste cuvinte nu se mai desprindea însă nici un fel de pică. Poate numai o ușoară amărăciune...

În stradă, Dinu Romanescu își aprinse o țigară și porni îngîndurat spre centrul orașului. Pe Calea Dorobanți intră din nou în grădina-restaurant unde cinase cu două ore mai devreme și ceru o sticlă cu bere. Și același ospătar îl auzi murmurînd:

— ...meteoriți... azteci... Tunguska... Montezuma...

Nici de data aceasta bietul om — care nu auzise niciodată de vijeliosul rîu siberian sau de strălucitul rege din Tenochtitlan — nu lăsă să se vadă vreun semn de mirare. Își dăduse seama cu cine are de-a face încă de la prima întîlnire cu ciudatul client...

După cîteva minute, Dinu Romanescu sări în picioare ca sub imboldul unei inspirații subite. Plăti berea din care nu băuse nici jumătate și se instală în autobusul care ducea spre redacția ziarului.

Secretarul de noapte ridică uimit capul cînd îl văzu intrînd.

— Ce cauți aici la ora asta? Credeam că te pregătești de plecare.

— Plec abia mîine. Acum am nevoie de cheia de la bibliotecă.

— La ora asta?! Nu poți aștepta pînă dimineața?

— Nu. E foarte urgent.

Celălalt scotoci prin sertar și-i întinse cheia.

În pragul ușii, Dinu Romanescu se întoarse și întrebă:

— Nu cumva poți să-mi recomanzi unele lucrări în care să fie vorba de meteoriți?

Bătrînul secretar de redacție rămase cu ochii holbați deasupra ochelarilor, care alunecaseră pe vîrful nasului. Sprîncenele i se arcuiseră ca două mari semne de întrebare. Pe urmă dădu din umeri și — fără să răspundă — se adînci în lectura ultimelor telegrame sosite în cursul serii.

Toată noaptea, Dinu și-o petrecu în bibliotecă citind tratate de geologie și de astronomie, cărți și broșuri de știință popularizată.

Bibliotecarul îl găsi dimineața dormind la masă, cu capul pe o carte deschisă.

— Cît e ceasul? bolborosi reporterul pe jumătate încă adormit.

— E trecut de opt. Dar...

Bibliotecarul nu apucă să termine, că Dinu se și repezise pe ușă afară, coborînd scările în goană. Celălalt dădu din umeri și se apucă să stringă cărțile răspîndite pe masa la care citise reporterul. Cu acest prilej observă că Dinu Romanescu dormise pe o carte ce trata despre cucerirea Americii de către spanioli. Capul i se odihnise pe pagina care reproducea o fotografie a templului soarelui din Tenochtitlan, iar în jurul buzelor cărnoase ale zeului Quetzelcoatl, dăltuit în piatră, parcă flutura un zîmbet batjocoritor...

Cam pe la ora opt și jumătate, Dinu năvăli ca o furtună în magazinul de florărie de pe Bulevardul Ana Ipătescu, și, puține minute mai tîrziu, un comisionar părăsea magazinul ducînd o lădiță pe adresa geologului Emil Pravăț. După cum reieșea din factură, în lădiță se aflau 100 de răsaduri de Dianthus caryophyllus, adică de garoafe, cum se spune în graiul cel de toate zilele.

La ora nouă reporterul se întîlni cu profesorul Paul Coman în fumoarul Bibliotecii Academiei, după cum se înțeleseseră.

— Nu putem da urmare rugăminții ce ne-ai făcut, îi spuse profesorul. Îmi pare rău, adăugă văzînd mutra nenorocită pe care o făcea reporterul, că-mi revine sarcina neplăcută să-ți anunț aceasta.

— Nu există nici o posibilitate de a reveni asupra hotărîrii?

— Nu. Pot însă să te anunț că, de comun acord, am decis ca dumneata să fii primul pe care-l vom informa, în amănunțime, asupra felului cum au decurs cercetările noastre. Bineînțeles, în cazul că vom avea succes, ceea ce este — după cum ți-am mai arătat — îndoielnic.

Dinu Romanescu părea că nu mai ascultă ce-i spunea profesorul Coman. Un observator superficial ar fi crezut că toată atenția i se concentrase asupra unor tablouri din perete, pe care le privea foarte absorbit. Erau reproduceri ale unor chipuri de voevozi.

— Te interesează înfățișarea lui Alexandru Lăpușneanu? întrebă zîmbind profesorul, care-i urmărise privirea.

Ziaristul izbucni în rîs, un rîs sincer, nereținut, care-i cîștigase de multe ori, din prima clipă, simpatia celor cu care venea în contact:

— Ai ghicit, tovarășe Coman. Chiar la Alexandru Lăpușneanu mă gîndeam.

Cîteva clipe după aceea, cei doi își luau rămas bun cu o stringere de mînă. Ziaristul se îndreptă spre ieșire, iar savantul se întoarse în sala manuscriselor, la cercetările sale.

Cind îi spusese profesorului că se gîndea la Alexandru Lăpușneanu, reporterul nu mințise. Trecuse însă sub tăcere un amănunt, anume că nu se gîndise la înfățișarea, la personalitatea sau la faptele de arme ale voevodului moldovean, ci la acel pasaj din nuvela lui Costache Negruzzi în care Lăpușneanu spune vornicului Moțoc, venit să-l anunțe că nu-l vrea domn norodul: „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau".

Probabil că aceste gînduri l-ar fi interesat destul de mult pe profesorul Paul Coman, deoarece erau în strînsă legătură cu călătoria și cercetările la care urma să participe...

La redacție, unde Dinu Romanescu trecu să-și facă formele de deplasare, i se spuse că-l așteaptă de mai multă vreme un bătrîn cu o scrisoare. Omul nu voise să lase plicul, pretinzînd că a primit dispoziția să i-l dea personal.

In birou găsi pe bătrîn șezînd pe un colț de scaun, cu pălăria veche vînătorească în mînă.

— Dumneata ești moș Simion, nu? Moș Simion din Valea Brebilor.

Bătrînul clătină trist capul și scoase din mîneca hainei vechi un plic, pe care-l întinse ziaristului.

Față de ultimele evenimente la care participase, Dinu aproape că uitase de prietenul său Alfred Opran. Deschise cu o mișcare rapidă plicul. Erau numai cîteva rînduri:

„Tinărul pacient a fost consultat de specialiști.

Analizele au dovedit că suferă de distrugerea lentă și continuă a organelor formatoare de sînge din măduva osoasă. In oasele sale s-au identificat stronțiu și bariu radioactivi în mare concentrație, iar în glanda tiroidă cantități destul de însemnate de iod, de asemenea radioactiv.

Scuză-mă că nu-ți pot da lămuriri suplimentare, dar sînt extrem de grăbit.

A. Opran"

Dinu rămase o vreme pe gînduri. Intre timp, moș Simion se ridicase să plece. Invîrtea, încurcat și trist, pălăria în mînă. Voia parcă să spună ceva.

— Cînd ți-a dat scrisoarea? îl întrebă reporterul pe bătrîn.

— Azi dimineață. Să tot fie vreo două ore de atunci.

— Unde e acum? Trebuie să-l văd neapărat.

Moș Simion dădu din umeri:

— Tovarășul doctor a plecat. Cînd mi-a dat scrisoarea îl aștepta mașina să-l ducă la aeroport, la avionul sanitar.

Reporterul fluieră prelung.

— Spunea, adăugă bătrînul, că nu știe precis cînd se întoarce la Valea Brebilor. Eu, adăugă el trist, mă întorc singur.

Dinu îi strînse mîna:

— Imi pare rău că s-a întîmplat așa cu nepotul dumitale.

Bătrînul lăsă capul pe piept, cu ochii umezi.

— Scrie aici, întrebă arătînd scrisoarea, de ce suferă?

— Scrie, moș Simioane. Să ai încredere în medicii noștri. O să-l vindece.

— Pot să iau scrisoarea?

Reporterul şovăi o clipă, apoi întinse bătrînului plicul fără să spună vreun cuvînt. Acesta îşi luă rămas bun şi ieşi.

Dinu rămase în birou, gînditor. „Cazurile de la Valea Brebilor" — murmură el. „Să fi avut Alfred dreptate ?". Se repezi la uşă şi strigă după bătrîn, care tocmai intra în ascensor:

— Ne vom vedea curînd, moş Simioane, mai curînd decît crezi!

CAPITOLUL AL CINCILEA

unde aflăm conţinutul scrisorii pe care Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo i-a trimis-o lui Joachim Hieronymus Schmetterling din Sibiu

Aşezat la biroul său, Dinu Romanescu „rumega" cele aflate. Fu întrerupt — în această operaţie căreia el îi dădea o atît de mare importanţă — de sunetul telefonului. Spre uimirea lui, reporterul recunoscu vocea Ilenii Coman:

— Trebuie neapărat să te văd înainte de plecare, îi spuse soţia profesorului. Am o comunicare importantă pentru dumneata.

Dinu nu mai zăbovi, şi „Pobeda" redacţiei îl lăsă în cîteva minute la locuinţa soţilor Coman.

— Cred că ştii, îi spuse ea, că sînt bună prietenă cu Stela. Aseară, după ce am plecat de la mica noastră întrunire, Stela, cu care am mers împreună spre casă, mi-a spus că-i pare rău că a fost cam aspră cu dumneata.

— Nu-mi vine să cred că a spus una ca asta.

— Şi totuşi a spus-o. Impresia mea e că ţine mult la dumneata, deşi n-o prea arată.

Dinu se prefăcea indiferent, dar cele spuse de Ileana Coman îi făceau plăcere:

— I-am cerut de cîteva ori să devină soţia mea şi...

— Ştiu. Mi-a spus totul.

Cu mîinile în buzunare, Dinu începu să se plimbe îngîndurat prin cameră, după obiceiul lui. Pe urmă se întoarse spre Ileana:

— Asta era comunicarea cea importantă pe care voiai să mi-o faci ?

— Oare nu-i destul de importantă ?

— Ba da. Cel puţin pentru mine. Dar nu cred că numai pentru aceasta mi-ai telefonat. Am impresia că mai e ceva.

Ileana nu răspunse imediat. Se gîndi puţin, pe urmă spuse:

— Te-aş ruga să nu te mai plimbi ca un leu în cuşcă. Îmi place ca atunci cînd vorbesc cu cineva să-l privesc în faţă.

Dinu se aşeză, docil, în fotoliul său.

— Aş prefera, zise, să-mi vorbeşti despre meteoriţi şi despre azteci.

— Despre azteci ?! se miră gazda. N-are nici un rost să ne pier-

dem vremea vorbind despre azteci. Meteoriţii, da, asta e cu totul altceva.

Celălalt rămase o clipă descumpănit.

— Cum, aztecii n-au nici un rol în expediţia dumneavoastră? Nici templele soarelui, nici regele Montezuma?

— Nici un rol.

— Atunci mi-am pierdut jumătate noapte de pomană.

— Se poate, rîse Ileana. În orice caz, de aici trebuie să tragi concluzia, tovarăşe reporter, că nu tot ce poţi auzi cocoţat pe o scară este şi folositor.

— Cealaltă jumătate de noapte mi-am petrecut-o însă citind despre meteoriţi.

Ileana Coman se ridică şi — apropiindu-se de birou — începu să scotocească prin sertare:

— E adevărat că nu te-am chemat aici numai pentru a-ţi comunica ce mi-a spus Stela aseară, deşi nu mă îndoiesc că te interesează. Îţi voi aduce şi alte lucruri la cunoştinţă şi cred că nu mă înşel apreciind că şi acestea te vor interesa foarte mult. Cele ce-ţi voi spune acum sînt legate de cercetările noastre şi de expediţia la care pornim peste cîteva ore. Ţin să adaug că nu am cerut aprobarea celorlalţi ca să-ţi dezvălui cele ce vor urma şi că o fac din iniţiativă proprie. Am încredere în discreţia dumitale şi sînt sigură că n-ai să înşeli această încredere, folosind informaţiile ce ţi le voi da în scopuri care ar putea să ne dăuneze.

Reporterul clătină capul fără să spună vreo vorbă.

Între timp Ileana, care găsise ce căuta, se apropie de fotoliul lui Dinu, ţinînd în mînă un dosar destul de voluminos, pe care însă nu-l deschise încă.

— Te vei fi mirat poate, continuă ea, ce căutăm noi, Paul şi cu mine, care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, în tovărăşia unui geolog şi a unei chimiste. Oricît ţi s-ar părea de curios, în cazul de faţă domeniile noastre se întîlnesc. Pe baza unor documente găsite de noi în cursul unor cercetări istorice, geologul Pravăţ şi chimista Şoimu vor reuşi, poate, să facă unele descoperiri destul de interesante în domeniul lor de activitate.

Ziaristul asculta cu cea mai mare atenţie. Ar fi vrut să-şi scoată carnetul de reporter şi creionul, dar ştia din experienţă că oamenii au reticenţe faţă de ziariştii care iau note cînd li se vorbeşte...

— În primăvara aceasta, urmă gazda, m-am deplasat la Sibiu, pentru a studia unele documente privind o lucrare despre relaţiile culturale ale Rusiei cu Principatele Romîne în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Paul lucrează de mai multă vreme la această temă. Materialul despre Moldova şi Ţara Romînească era pregătit şi numai unele date privind Principatul Transilvaniei trebuiau completate. Am lucrat cîteva zile la Muzeul „Bruckenthal" şi — cu ajutorul cercetătorilor de acolo — am reuşit să găsesc ceea ce ne lipsea, precum şi unele documente inedite, cît se poate de interesante.

— Cunosc muzeul, interveni Dinu. În 1953, cînd s-au împlinit 150 de ani de la moartea lui Samuel von Bruckenthal, am vizitat galeriile unde, dacă mai țin bine minte, pictorii olandezi și flamanzi sînt strălucit reprezentați prin van Eyck, Memling, Teniers, Bruegel.

— Văd că ești bine informat, făcu Ileana, fără să poată reține o nuanță de uimire în glas.

— Am scris un reportaj despre Muzeul „Bruckenthal".

— Mă întreb dacă există vreo temă despre care n-ai scris un reportaj.

— Ba da, există. Despre meteoriți n-am scris încă.

Ileana rise din toată inima.

— Să sperăm, zise apoi, că în curînd vei avea prilejul să umpli și acest gol din activitatea dumitale de ziarist.

— Să sperăm, făcu și celălalt laconic.

— Noi, cei care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, continuă ea, vizităm mai puțin galeriile de tablouri ale Muzeului „Bruckenthal" și zăbovim mai mult în bibliotecă, unde, pe lîngă zecile de mii de volume, se găsesc numeroase documente și manuscrise, unele de o valoare excepțională. Un asemenea document este și acesta.

Scoase din dosar cîteva file dactilografiate:

— Este traducerea unei scrisori datate în 24 iulie 1834 și adresate de savantul rus Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo lui Joachim Hieronymus Schmetterling, custode al Muzeului „Bruckenthal".

Ziaristul întinse mîna să ia copia, dar Ileana o feri:

— Înainte de a lua cunoștință de conținutul scrisorii, cred că trebuie să-ți dau unele lămuriri asupra autorului, ca și asupra celui căruia îi este adresată. Viktor Petrovici Nikitin a fost astronom, geograf, geolog și naturalist. Nu e un nume prea cunoscut, dar l-a purtat un om cinstit și muncitor, unul dintre miile de savanți modești care și-au închinat viața cercetărilor științifice. A studiat tundra siberiană, descoperind și cercetînd unele specii, pînă atunci necunoscute, de licheni; a făcut două călătorii în Asia Centrală, studiind formațiile geologice din regiunea lacului Baikal și izvoarele fluviilor Angara, Lena și Vitim; sub conducerea lui F. F. Bellingshausen, a participat la marea expediție de pe vasele „Vostok" și „Mirnii", care în 1821 a explorat Antarctica; în sfîrșit, lucrînd la Observatorul astronomic din Pulkovo, a făcut unele studii interesante asupra nebuloaselor spirale și a sistemului galactic.

— S-a ocupat și de meteoriți? întrebă Dinu.

— Da, s-a ocupat și de meteoriți. Ajungem numaidecît și acolo; să-ți prezint mai întîi pe Joachim Hieronymus Schmetterling, istoric, filolog și etnograf. Bruckenthal, guvernatorul austriac al Transilvaniei, îl adusese de la Viena — unde, deși tînăr, se remarcase prin cercetările sale — și-l numise secretarul său. Încă înainte de moartea bătrînului colecționar, galeriile, colecțiile, biblioteca și arhiva cu documente au devenit muzeu, avînd ca custode pe Schmetterling. Acesta din urmă, nu era bine văzut de casa imperială și de savanții „oficiali"

chezaro-crăieşti, pe de o parte fiindcă îşi exprimase simpatia faţă de revoluţia franceză şi cuceririle ei democratice, pe de altă parte fiindcă studiile sale de istorie şi în domeniul folclorului au fost folosite de mişcările revoluţionare ale popoarelor ce se aflau sub dominaţia habsburgilor. Pentru toate acestea, Schmetterling a preferat să rămînă la Sibiu, acceptînd postul ce-i fusese confirmat, prin testament, de Samuel von Bruckenthal.

— Schmetterling s-a ocupat şi el de meteoriţi?

Ileana Coman începu să rîdă:

— Incă o dată admir tenacitatea cu care urmăreşti ceea ce te interesează. Ai să fii poate uimit să afli că istoricul, filologul şi etnograful Schmetterling s-a ocupat, totuşi, şi de meteoriţi. Să citim scrisoarea ce i-a trimis-o Viktor Petrovici Nikitin şi vom vedea cu ce prilej. E redactată în limba germană. Iată traducerea ei:

Pulkovo, 24 iulie 1834.

Stimate domnule Schmetterling,

Am primit amabila dumneavoastră scrisoare, precum şi studiul „Opt centre de exploatare a aurului în Dacia Traiană. Contribuţii la studiul metodelor de extragere şi prelucrare a metalelor în secolele I şi II". Este o lucrare cît se poate de interesantă şi atît eu cît şi colegii cărora le-am pus-o la dispoziţie am apreciat scrupulozitatea şi probitatea ştiinţifică pe care le-aţi folosit în redactarea ei...

Ileana se opri şi răsfoi gînditoare traducerea dactilografiată a scrisorii.

— După această introducere, spuse, urmează cîteva consideraţii asupra lucrării, amănunte de ordin tehnic, care nu interesează tema noastră. Ultima parte însă se referă, după cum vei vedea, la meteoriţi.

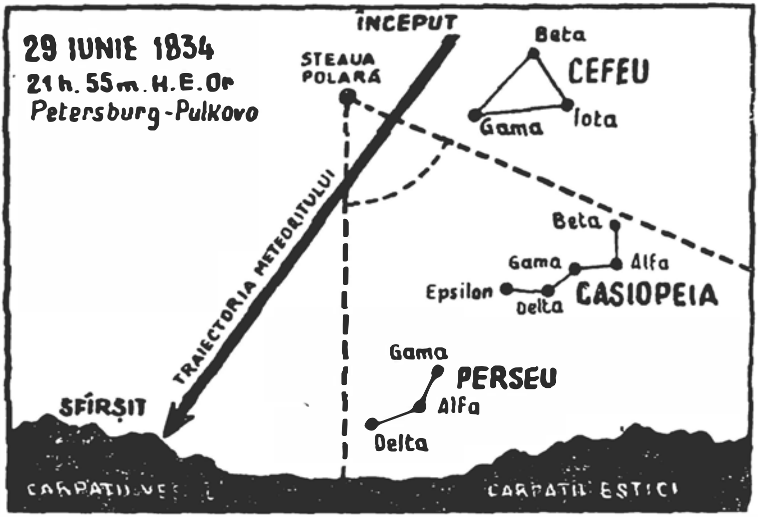
— In sfîrşit! murmură reporterul.

Tînăra continuă lectura, reţinîndu-şi cu greu zîmbetul:

In încheierea scrisorii mele ţin să vă aduc la cunoştinţă unele observaţii făcute de noi în seara zilei de 29 iunie crt. la staţiunea meteorologică de pe lingă observatorul nostru. La ora 21 şi 55 de minute am zărit pe firmament o lumină strălucitoare îndreptîndu-se în direcţia sud-sud-vest, la o înălţime pe care am apreciat-o în jurul a 500 de kilometri. Lumina a durat aproximativ 20 de secunde şi era însoţită de o coadă ce mergea subţiindu-se şi avînd o culoare roşiatică. După presupunerile noastre, nu este vorba de o cometă, ştiut fiind că lumina cometelor este mată, liniştită şi durabilă, ci de un meteorit. Această presupunere a fost adeverită de observaţiile făcute la Staţiunea Som-

merheidenweg de lingă Viena, cu care sintem în corespondență și unde, de asemenea, meteoritul a fost observat. Comparind datele de la Pulkovo cu cele de la Sommerheidenweg, am putut întocmi — cu oarecare aproximație — traiectoria meteoritului. Vă trimit alăturat schița.

Ileana întinse ziaristului o filă pe care era *reprodusă schița lui* Nikitin:

— Paul a copiat-o, și unul dintre prietenii noștri, care lucrează la Observatorul astronomic din București, ne-a tradus și explicat termenii tehnici.

Dinu Romanescu se uită cîtva timp la desen, îl întoarse pe toate laturile, apoi dădu din umeri:

— Mărturisesc că nu pricep mare lucru.

— Nici *noi n-am prea înțeles, dar după ce* prietenul nostru ne-a dat cîteva explicații, ne-am dat seama că nu e chiar atît de complicat. Traiectoria meteoritului e arătată prin săgeată, în raport cu steaua polară, care e socotită fixă, și cu ajutorul unor constelații ca Perseu, Casiopeia și Cefeu; e vorba de pozițiile ce le aveau aceste stele ale emisferei nordice în noaptea de 29/30 iunie 1834, poziții care se schimbă în raport cu calendarul. După cîte am înțeles din explicațiile ce mi-au fost date, *pentru orice* astronom este treabă de cîteva minute ca să reconstituie harta cerească din noaptea respectivă și să stabilească astfel drumul meteoritului nostru.

— Văd, făcu ziaristul urmărind cu interes indicaţiile de pe schiţă că traiectoria meteoritului se termină în Carpaţii vestici.

— Da. De altfel, continuarea scrisorii lui Viktor Petrovici Nikitin lămureşte şi acest punct:

Vă veţi întreba, desigur, de ce vă aduc la cunoştinţă toate acestea. Motivul e simplu: după calculele noastre, meteoritul a căzut în Transilvania, nu departe de oraşul dumneavoastră. Aproximaţiile cu care am lucrat nu sînt prea mari şi cred că nu mă înşel.

Părerea mea este că meteoritul nu a explodat înainte de cădere, cum se întîmplă adesea. O asemenea explozie nu ne-a fost adusă la cunoştinţă nici nouă şi nici colegilor noştri austrieci de la Sommerheidenweg. In afară de aceasta, sintem de părere că meteoritul avea dimensiuni destul de mari, iar culoarea roşiatică a cozii ne îndreptăţeşte să presupunem că în compoziţia sa intrau părţi dense de metale grele.

O coincidenţă fericită a făcut ca, de curînd, la staţiunea meteorologică de pe lingă observatorul nostru să se efectueze experienţe cu un aparat nou, care face posibilă observarea spectrelor unor stele cu luminozitate ridicată. Aparatul a fost construit de tehnicienii noştri pe baza indicaţiilor primite de la profesorul Joseph von Fraunhofer — ale cărui cercetări asupra spectrului solar şi a spectrului stelelor fixe vă sînt probabil cunoscute — şi cu ajutorul unor lentile speciale pe care le-am comandat de la opticianul Georg Merz din München. Unul dintre colaboratorii noştri a putut să urmărească, din întîmplare, vreme de cîteva secunde, spectrul meteoritului şi a constatat că prezenta linii ale unor metale grele încă necunoscute, în genul spectrelor cozilor de cometă din grupa a treia.

Pentru toate acestea, cred că o expediţie în regiunea unde a căzut meteoritul ar putea duce la descoperiri interesante. Vă autorizez să aduceţi la cunoştinţa geologilor şi naturaliştilor din ţara dumneavoastră conţinutul scrisorii mele, pentru a încerca să-i cîştigaţi în favoarea unei asemenea expediţii ştiinţifice. Regret din suflet că vîrsta mea înaintată şi lucrările de care sînt actualmente absorbit mă împiedică să vin în frumoasa Transilvanie şi să particip la eventualele cercetări. Vă voi rămîne încă o dată îndatorat dacă mă veţi ţine la curent cu activitatea dumneavoastră legată de această chestiune.

Cu deosebită stimă

V. P. Nikitin

După ce Ileana Coman termină lectura scrisorii, cîteva clipe domni tăcerea.

— Schmetterling a organizat expediţia? întrebă într-un tîrziu Dinu Romanescu.

— Nu. Sau, în orice caz, nicăieri nu se pomeneşte de o asemenea expediţie. Dacă ar fi avut loc — şi mai ales dacă ar fi fost încununată de succes —, cu siguranţă că s-ar fi menţionat acest lucru în unele tratate sau măcar în ziarele vremii. Dar n-am găsit absolut nimic.

— Credeţi că expediţia dumneavoastră are şanse de reuşită? Au trecut aproape 130 de ani de la căderea meteoritului, presupunînd că a căzut într-adevăr, şi n-a explodat în aer...

— Ştiu eu?! Nu mă prea pricep în astrofizică. Emil Pravăţ şi Stela sînt optimişti. Cît despre Paul, e un excursionist pasionat; a lucrat mult în ultimul timp şi crede, pe drept cuvînt, că două-trei săptămîni de vacanţă în munţi n-o să-i strice de loc.

Dinu Romanescu se sculă şi începu să se plimbe cu paşi mari prin cameră. Apoi se opri în faţa Ilenii:

— Drept să-ţi spun, nu prea văd însemnătatea deosebit de mare a cercetărilor voastre. Dacă o să descoperiţi într-adevăr locul unde a căzut meteoritul, pot să scriu un mic reportaj de trei sferturi de coloană. Asta-i tot. Am impresia că faceţi din ţînţar armăsar.

Ileana nu răspunse imediat. Privi un timp desenul geometric simplu al covorului. Apoi ridică privirea şi spuse încet:

— Mai este ceva... ceva ce nu ţi-am spus încă.

— ?!?

— Emil Pravăţ crede — şi Stela împărtăşeşte această părere — că meteoritul căzut în apropiere de Sibiu şi are în compoziţia sa un procent ridicat de elemente radioactive.

CAPITOLUL AL ŞASELEA

în care un tînăr colindă valea Urieşului, punînd întrebări ciudate, iar moş Simion povesteşte copiilor legenda Muntelui Mălina

Cîteva zile mai tîrziu, într-un compartiment de clasa întîi al trenului de linie îngustă care pleacă dimineaţa, puţin după ora şase, dintr-un mic tîrg de lîngă Sibiu, se afla un tînăr cu canadiană verzuie de doc şi un basc cocoţat pe vîrful capului. Drept bagaj avea un sac de drum din acelaşi material cu canadiana, prins cu o curea, pentru a putea fi purtat pe umăr, şi închis cu două catarame de piele.

Tînărul părea foarte interesat de peisajul ce defila pe fereastra compartimentului ca pe ecranul unui televizor. Admiră sclipirile jucăuşe ale răsăritului de soare în apa limpede şi iute a Urieşului; apoi serpentinele repezi în care drumul îngust de fier părea a se împleti cu albia rîului şi cu şoseaua prăfuită, pe care — cu toată ora timpurie — circulau convoaie de camioane.

Cînd trenul se angajă pe valea îngustă, străjuită de pereți stîncoși masivi, ce duce spre Bira, tînărul desfăcu cataramele sacului și scoase o hartă, pe care începu s-o studieze. Apoi verifică unele date — ce reieșeau, pare-se, din studiul hărții — cu altele dintr-un carnet de notițe plin cu un scris mărunt și regulat, pe care-l găsi după ce se căută prin toate buzunarele.

Cîteva minute după ora șapte, cînd trenul intră în gara Bira, tînărul coborî:

— Cîți kilometri sînt pînă la Roiștea? întrebă pe un impiegat de la calea ferată, în uniformă, cu șapcă roșie, pe care-l găsi pe peron.

Omul cu șapcă roșie salută:

— Șase. Mergeți de-a lungul șoselei în direcția sud.

Tînărul se așternu voinicește la drum, și înainte de a se împlini un ceas se afla pe ulița principală a Roiștei.

Cititorul se va mira, poate, aflînd ce treburi importante l-au adus pe tînărul cu canadiană și basc prin părțile acelea: întii s-a plimbat pe uliță căscînd gura la oamenii care treceau spre piața din mijlocul comunei; apoi a scos un aparat fotografic și a făcut cîteva poze unei tinere îmbrăcate în portul caracteristic regiunii, cu fota și cămașa împodobită cu blană și părul pieptănat în coc înalt, ca o coroană; după ce a fotografiat și Muntele Piatra Țuguiată, la poalele căruia se întinde satul, a întrebat pe cîțiva locuitori ce înălțime are muntele respectiv; faptul că fiecare i-a dat altă cifră nu păru nici să-l mire, nici să-l indispună; mai zăbovi vreo jumătate de ceas în piață — era zi de tîrg la Roiștea —, asistă cu mult interes la tocmeala unei perechi de vite, apoi... făcu cale întoarsă.

La gară ajunse tocmai la timp ca să prindă trenul următor, care pleca pe la 11. Il salută ca pe un vechi cunoscut pe impiegatul cu șapcă roșie și se urcă într-unul dintre vagoanele trenului. Aici scoase iar harta, verifică unele date cu notițele din carnetul său, iar puțin înainte de ora 12 coborî în stația următoare.

Și aici tînărul nostru se purtă întocmai ca și în gara Bira. După ce se interesă de drumul ce duce la Peștera Piscului, o porni la drum, grăbit de parcă ar fi avut treburi deosebit de importante și urgente, trecu prin comună fără să se oprească, la cooperativa din Sarica de Sus își cumpără ceva de-ale gurii, apoi făcu cîteva fotografii ale Muntelui Mînza și urcă spre peșteră, unde stătu vreo două ceasuri privind, dus pe gînduri, izvoarele din care țîșnește apa la intervale regulate. Seara l-a apucat în Salcia de Jos, sat de moți, unde înnoptă, după ce fixă pe peliculă cămășile cu mîneci foarte largi și broderii bogate, bluzele strînse în șireturi și fotele largi, roșii, caracteristice regiunii.

(Continuare în numărul viitor)

DEZLEGAREA JOCURILOR APĂRUTE IN NUMERELE 100, 101, 102, 103 și 104

JOC JUBILIAR

1) Phobos — Leo; 2) Lupă — Tăun; 3) Aer — San — Es; 4) N— Arthur — T; 5) Onar — Late; 6) CC — Sos — Pal; 7) Inc — Marine; 8) Neom — Mort — Verne; 9) E — Mesageri — Praf; 10) Marino — Arși — LR; 11) Monia — Za — Iura — E; 12) IL — Alc — Luna — Jim; 13) Lat — Mamut — Tino; 14) Subteran — Nemțoo.

PISCICOLA

1) Copcă — I; 2) Ao — Alge; 3) Raci — Ar; 4) Alo — Cin; 5) S — Coadă; 6) Sortat; 7) Pescar — Voal — Apă; 8) Arțar — Seră — Crap; 9) Spin — Taliane — SC; 10) Tir — Palle — Agăța; 11) R — Calcan — Plasă; 12) Ur — Lațiță — Uri — E; 13) Galați — Eric — Nit; 14) Asimila — Avat — Ne; 15) Otoo — Nadă — Obor; 16) Slănic — Marinată.

MATEMATICIENI

1) Alexandrov; 2) Euler; 3) Lobacevski; 4) Bernoulli; 5) Euclid; 6) Lalescu; 7) Țițeica; 8) Lindemann; 9) Arhimede; — Gauss; 10) Riemann; 11) Lagrange.

De la A la B: Neeuclidiană.

ASTRONOMIE

1) Eclipsă; 2) Clar — At; 3) Rac — Vie; 4) An — Bing 5) Neptun — Bar — C; 6) Orion — Sergiu; 7) Vast — Gardină; 8) A — C — Șerban — N; 9) Caliope — Aft; 10) Hățaș — Eco — Ra; 11) Er — Ptolemeu; 12) R — Alege — Ulmi; 13) Maramă — Algol; 14) Eșec — Sur — Uși; 15) Șișen — Tallin.

IN ZBOR

1) Aeroplane — Vuia; 2) Eleroane — Virăm; 3) Rîs — Trișa — Nări; 4) Ocoli — Stemă — Ac; 5) Nori — V — Er — Ta — A; 6) Apt — Micromodel; 7) Ut — Radiogramă; 8) Teren — Ova — Ri — O; 9) Ire — Sar — R — Eter; 10) Ceață — Icar — Eva; 11) A — Ca — A — A — Aero; 12) Atrăgător — Ele; 13) Avion — Triat — Us; 14) S — Emisie — Urcat.

2012

CLUB

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
eviligheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU